

NYKUSIS KELIAS

Ar gali būti nykesnis kelias už tą, kuris veda į didįjį miesto sąvartyną? Juo zuja ir zuja pilkos arba žalios šiukšliavežės, retkarčiais pabarstydamos stiklo šukelių, bulvių lupenų, plutgalių, plastikinių kamščių, gelžgalių ir ko tik nori. O jeigu dar pasisuks stipresnis vėjas, tai, žiūrėk, iš kokio neuždengto dėtuvo lyg paukščiai purptelės aukštyn saldinių popierėliai, laikraščių skiautės ir net knygų lapai su spalvotais piešiniais... Visi, be abejo, mena pasaką apie Jonuką, barsčiusį paskui save duonos trupinėlius, kad susirastų kelią iš klaidaus miško. Tad jeigu kas pakliūtų į sąvartyną, susirasti kelią atgal būtų grynai juokai: taip aiškiai jis nužymėtas išbarstytais daikčiukais!..

Dabar jau vėlu, kelias į sąvartyną tuščias, visos šiukšliavežės ilsisi garažuose, o vežėjai velkasi sniego baltumo marškinius ir rišasi gėlėtus kaklaraiščius, ruošdamiesi sutikti Naujuosius metus. Taip, šis vakaras įstabiausias iš visų vakarų: gerai įtempęs ausį, gali išgirsti, kaip atitreplena Naujieji metai, pakeliui čiužinėdami ledo takeliais,

o įtempęs akį – išžiūrėti ant jų raudonų kepuraičių keturis baltus skaičius, pavyzdžiui, 1984. Juo treplenimas ir čiuzinėjimas garsyn, juo greičiau sukasi mamos, tiesdamos stalus krakmolytom staltiesėm ir kraudamos ant jų kepsnius bei pyragus, o vaikai pašėlsta straksėti tarp eglaitės ir durų, laukdami nesulaukdami, kada sučirkš skambutis, skelbdamas atėjus Senelį su pasakom, dainom ir dovanom...

Nepaprasta ši naktis, ir kaip gera būtų klajoti po šventiško miesto gatves, spoksoti į parduotuvių vitrinas, išdabintas popierinėmis snaigėmis ir naujametinėmis puokštėmis, žėrinčiomis gijomis ir fėjų karoliais; smagu būtų žvalgytis į namų langus, už kurių tyliai dega vaškinės žvakutės; įdomu būtų sukinėtis po miesto aikštes, kur stūkso didžiulės eglės, apraizgytos mirksinčių lempučių vėriniais, o prie žemiausios šakos patikliai glaudžiasi pasakų namelis stropiai užvertomis langinėmis, kad bloga akis neišbaidytų stebuklų, kurie ten dedasi... Bet užvis geriausia tokią naktį sėdėti prie stalo šiltuose namuose, kirsti gardumynus ir žaisti su dovanom, o niekam nematant nusikabinti nuo eglaitės storiausią saldainį... Deja, deja, turime grįžti į aną nykųjį kelią, negalime nesugrįžti, kad jau nuo jo pradėjome...

O jis, tas kelias, tebėra tuščias tuštutėliausias, užlietas blyškios mėnulio šviesos ir apsiaustas slėpiningų miško šešėlių – nesgi šią naktį, Naujųjų naktį, viskas užburta ir slėpininga, netgi nykiausias kelias į miesto sąvartyną... Bet cit! Kažkas atvažiuoja...

PAVĖLAVUSI MAŠINA

Taip, iš miesto pusės net pasišokinėdama atbilda vieniša šiukšliavežė. Tokiu laiku? Kas nutiko?

Ogi nieko, tik pakeliui į sąvartyną vežėjas buvo užsukęs viešnagėn pas savo pusbrolių, užsisėdėjo užsivaišino nuo labo ryto ir dabar atsigriebdamas lekia greičiau už vėją... Bet kas gi čia vėl? Užuoat važiuavęs tiesiai, jis staiga suka į šoną, į miško kelelį, ir už posūkio dingsta. Keista, labai keista... Juk žiemą miške nei baravykai auga, nei žemuogės sirpsta... Jeigu tokiu metu į miško kelelį įsuktų našlaitė Elenytė – mes žinotume, kad žiaurioji pamotė išvarė ją žemuogių po sniegą ieškoti, o kas gi varytų tokiu metu vežėją?.. Imkime ir pasivykime jį, o tada iš paslapčių pasekime, ką čia veiks. Va, sustabdęs tarp medžių mašiną, jis spūsteli geležinę rankeną palei vairą, ir dėtuvas su šiukšlėmis pasistoja piestu, išversdamas visa, kas jame sukrauta. Dabar jau aišku: nesąžiningas vežėjas patingėjo važiuoti iki sąvartyno ir iškratė šiukšles pakelės miške. Atlikęs nedorą darbą, jis, žinoma, apgręš mašiną ir dums atgal į miestą, juoba kad iki vidurnakčio teliko vos pora valandų... Bet... bet ką jis vėl sumanė? Užuoat spaudęs atgal, išsitraukia kirvį ir lipa lauk iš kabinos. Užtrenkia duris ir nuklampoja per sniegą į miško tankmę...

KEISTAS PAUKŠTIS

Turbūt jau visi supratote, ko traukia į mišką žmogus su kirviu. Ir ne šiaip eglaitės jis ieško, o visų dailiausios, kupliausios, kokią priemiesčio miškuose dabar retai beaptiksi. Čia pat pusiaunaktis, tad vairuotojas spartina žingsnį, o mėnulio šviesoje grėsliai žvilga galąsto kirvio ašmenys. Ant sniego šen bei ten įsispaudusios paukščių bei žvėrelių pėdos, o vežėjui iš paskos nudryksta gili brydė. Tačiau kad ir kaip akylai jis dairosi – vertos eglaitės neaptinka: tai liemenėlis kreivas, tai viršūnė nulaužta, tai šonas išretęs, tai pageltę spygliai... Varganas priemiesčio miškas! Kadaise čia girios ošta, vilkų stūgauta, meškų krypuota, taurų žingsniuota, pelėdų ūbauta, o dabar šmėkštelės vienas kitas paukštelis ar žvėriūkštis ir, prislėgtas vienatvės, įbaugintas miesto padaužų, nebeįmano, kur slėptis... Net ir šią naktį, Naujųjų naktį, kai miškas buvo beatsipučiąs, bepamirštąs visas negandas, beprisimenąs savo šlovingą senovę – net ir šią ramybės valandą, žiūrėk, kažkas atsibeldžia, prikreikia atmatų ir dar graso kirviu...

Vežėjas brenda ir brenda, kol galiausiai akį patraukia nelabai aukšta, bet plati ir tanki eglaitė – sakytum šokėja, pritūpusi ant plataus sijonėlio. Tikra miško gražuolė! Viršūnė šauna į dangų it žalia strėlė, o šakos taip dailiai susiklosčiusios, lyg kas tyčia būtų pasisten-

gęs. Ir tik iš šiaurės pusės viena apatinė šaka išsibrovusi, o sniegas nuo jos nužertas... Vairuotojas čiumpa ją, užsimoja kirviu...

Ir ūmai iš po eglaitės išlenda – taip, taip, išlenda, o ne iššoka! – nemažas paukštis ir ima krypuoti šalin.

– Oho! – išsižioja vairuotojas, kirvis išslysta iš delno ir dunksteli į sniegą. – Tai bent!.. Kurapka!.. Sulig kalakutu!.. – Jis apsilaižo. – Puikiausias kepsnys naujamečiam stalui...

Paukštis tuo tarpu ramiausiai krypuoja tolyn, ir tik dabar vairuotojas apsižiūri, kad jo gerokai šlubuojama – matyt, viena koja sužalota.

– Juo geriau, juo geriau, – patenkintas trina delnus vairuotojas, – juo lengviau bus sučiupti... Capt už uodegos, čekšt kirviu per kaklą... naujametis skanėstas!..

Jis palieka eglaitę ir puola paukščiui iš paskos. Jau stvers už bukos uodegos, bet ji šast! išslysta iš delno, o netekęs pusiausvyros vairuotojas brinkt! kniūpsčiomis į pusnį.

– O kad tave!.. Na palauk! – pašokęs ima dar sparčiau vytis, o paukštis taip vargiai klibikščiuoja, kad, regis, jau jau grius ir liks gulėti... Bet, žiūrėk, vėl išslysta iš rankų ir vėl nustraksi, pasiramsčiuodamas čia vienu, čia kitu sparnu, o vijikas net iškišęs liežuvį bėga ir bėga, gauda ir griūva, keliasi ir vėl bėga, sukinėdamasis paskui paukštį aplink kelmus ir medžius, kapanodamasis per sniego pusnis... Nuo galvos kažin kada nuslydo kailinė kepurė, atsirišo ir pasimetė šalikas, už apykaklės prilindo sniego, burna garsiai šnopuoja, išplėstos akys nieko nemato, tik tą vieną tebesprunkantį paukštį, kurį jau jau nustvers... ak! ir vėl išslydo...

– O kad tave kipšas! – kažkelintą kartą nusikeikia įniršęs vijikas. – Pala, tuoj nustversiu už kaklo, tuoj... prakeikimas! – vėl įsimurdo į pusnį. – Atsiimsi, kai pačiupsiu... paspirgėsi orkaitėj... niekur nepabėgsi... tuoj...

Čia lyg įbestas sustoja: prieš pat nosį išnyra kelias, pribarstytas stiklo šukių, bulvių lupenų, popiergalių – kelias, kuriuo važiavo prieš įsukdamas į miško taką... Kurapka tarsi skradžiai žemės prasmego; aplink nėra gyvos dvasios, ir tik toje pusėje, kur miestas, dangų perrėžia tai viena, tai kita šventinė raketa, paleista nekantraujančios rankos. Vairuotojas apsidairo: iš abiejų kelio pusių tamsuoja gūdūs miškėliai, į juos šakojasi keliukai, tačiau kuriuo buvo įsukęs į mišką – spėliok nespėliojęs.

Perimtas apmaudo apsidairo, ieškodamas nelemto paukščio, ir aikteli: raišoji kurapka, taip vargiai plumpšėjusi, ramiausiai tupi pakelės medyje ir spokso į jį tokiom didelėm degančiom akim, lyg tai būtų du puodai žaliaspalvių žarijų!..

Čia išnyra mėnulis, ir vijikas apsižiūri, kad kurapka – jokia kurapka, o nematytas neregėtas paukštis gauruota žvėries krūtine ir iltimis vietoje snapo, o kojos... ar tik ne batuotos?

„Vaidenasi!“ – dingteli vežėjui, bet, nespėjus pasitrinti akių, keistas paukštis nusikvatoja per visą apylinkę:

– O cho cho cho!

Ir iš nasrų jam šauna tirštas dūmas.

Vežėjui piestu stojasi plaukai. Nė pats nepajunta, kaip kojos ima nešti atgal į miestą. Dumia viską pamiršęs: mašiną, eglaitę, kirvį, kepurę... Bėgdamas kelis syk paslysta, griūva, keldamasis atgręžia išbalusį veidą: ar nesiveja pabaisa, ar netyko čiupti už gerklės, ar nenusikvatos baisyuoju balsu?

Kelias vėl tuščias, nykus, užlietas mėnulio šviesos, apkaišytas slėpiningų šešėlių, kurie lyg rūstūs sargybiniai saugo miško paslaptį – nesgi šią naktį, Naujųjų metų naktį, net ir nualinti priemiesčio miškėliai, netgi visų nykiausias kelias gali turėti paslaptį... Visur ramu, tyku, tik nuo pakelės medžio dar sykį ataidi kraupus paukščio juokas...

